

Ο ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ, Η ΡΗΞΗ ΚΑΙ Ο ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ

Ποιοι και γιατί εύχονται και πιέζουν για μια έξοδο της Ελλάδας από το ευρώ

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ - ΡΟΪΤΕΣ/ΑΝΣ ΚΟΥΡΤΑΝΙΔΗΣ

Νίκος Χριστοδουλάκης

Η αμήχανη ταύτιση

Την περίοδο του Μεσοπολέμου μαίνονταν οι διαμάχες ανάμεσα στους μαρξιστές που ήθελαν την απόλυτη κρατικοποίηση της οικονομίας και στους θεωρητικούς της Αυστριακής Σχολής, με επικεφαλής τους Φον Μίσερς και Χάγκελ, που κατήγγελλαν την οποιαδήποτε κρατική παρέμβαση στην αγορά. Και όμως, παρά τις μεγάλες διαφορές που χώριζαν τις δύο σχολές σκέψης, αναδύθηκε το φαινόμενο που αποκλήθηκε «πόλωση σε κοινό έδαφος». Σύμφωνα με τα επιχειρήματα του Φον Μίσερς, ακόμη και μια μικρή παρέμβαση του κράτους στη διαμόρφωση των τιμών θα προκαλούσε τέτοιες στρεβλώσεις στη λειτουργία των αγορών που θα απαιτούνταν και νέες διορθωτικές παρεμβάσεις. Στο τέλος η διαδικασία θα κατέληγε στην πλήρη ποδηγέτηση της οικονομίας, όπως ακρι-

βώς διακήρυτταν και οι μαρξιστές. Αν και με πολύ πιο χοντροκομμένα επιχειρήματα, η Ελλάδα βιώνει σήμερα μια παρόμοια «πόλωση σε κοινό έδαφος» σχετικά με το μέλλον της στην ευρωζώνη. Από τη μία μεριά βρίσκονται πολιτικοί και θεωρητικοί της εγχώριας και διεθνούς Αριστεράς που θεωρούν ότι με το ευρώ η χώρα μας είναι παντοτινά δέσμη του γερμανικού κεφαλαίου και μόνο η αποχώρησή της μπορεί να διασφαλίσει την προκοπή του λαού με όρους εθνικής ανεξαρτησίας. Κατ' αυτούς, η σημερινή κρίση ήταν η νομοτελειακή συνέπεια από την ένταξη της Ελλάδας στην ευρωζώνη, ενώ τα μνημόνια είναι ο μονόδρομος που μια τέτοια καπιταλιστική ένωση μπορεί να επινοήσει και να εφαρμόσει. Ο αντιμνημονιακός αγώνας θα στεριώσει και θα βρει τη δικαίωσή του μόνο

με την πλήρη έξοδο από το κοινό νόμισμα.

Κατά έναν παράδοξο τρόπο, όμως, στο ίδιο κοινό έδαφος της πίεσης εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ βρίσκονται και οι βαθύτεροι εκπρόσωποι αυτού ακριβώς του κεφαλαίου που τόσο έντονα καταγγέλλουν και αντιμάχονται οι εγχώριοι αντι-ευρωπαϊστές. Οι πιο συντηρητικοί κύκλοι της γερμανικής Δεξιάς, οι θιασώτες του σκληρού μονεταρισμού στην Ολλανδία και στη Φινλανδία και οι συνεχιστές της Αυστριακής Σχολής στη Σλοβακία και στις βαλτικές χώρες πρεσβεύουν ακριβώς τις ίδιες απόψεις για τη θέση της Ελλάδας στην ευρωζώνη. Θεωρούν την Ελλάδα ανεπιθύμητη, το Μνημόνιο αναντικατάστατο και όλοι μαζί βροντοφωνάζουν: «Εξω εδώ και τώρα».

Συνέχεια στη σελίδα 2

Η αμήχανη ταύτιση

Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Υπάρχει όμως μια κρίσιμη διαφορά ανάμεσα στα δύο στρατόπεδα της εξόδου: τα συμφέροντα των σκληροπυρηνικών Ευρωπαίων είναι απολύτως σίγουρο ότι θα ωφεληθούν από την ελληνική έξοδο που επιδιώκουν. Αντίθετα, όσα λαϊκά στρώματα έχουν εναποθέσει τις ελπίδες τους στην αντι-ευρωπαϊκή Αριστερά θα δουν τη θέση τους να χειροτερεύει με οικτρό τρόπο. Η εξήγηση βρίσκεται στους δύο μηχανισμούς που θα τεθούν σε κίνηση με την εγκατάλειψη του ευρώ και την επανέκδοση της δραχμής. Το νέο νόμισμα θα είναι ασταθές και ασθενές, με αποτέλεσμα αλληπάλληλες υποτιμήσεις, μεγάλο πληθωρισμό και ραγδαία απώλεια της αγοραστικής δύναμης μισθωτών και συνταξιούχων. Ο μηχανισμός αυτός θα εξυπηρετήσει άμεσα τις οικονομίες της Βόρειας Ευρώπης: οι Έλληνες μετανάστες θα πολλαπλασιαστούν, ενώ όσοι έχουν ακόμη δουλειά στην Ελλάδα θα αμείβονται με τόσο χαμηλούς μισθούς που μπροστά τους τα σημερινά κατώτατα επίπεδα του Μνημονίου θα φαίνονται απλησίαστοι στόχοι. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η κατάρρευση της Ελλάδας θα δράσει ως απειλή πειθάρχησης κάθε μισθολογικής διεκδίκησης στην ευρωζώνη, με αποτέλεσμα την αύξηση της κερδοφορίας των μεγάλων επιχειρήσεων σε βάρος των εργαζομένων όλης της Ευρώπης.

Ο δεύτερος μηχανισμός θα τεθεί σε λειτουργία με την επιστροφή των διαφυγόντων κεφαλαίων στην νέα χαμηλή ισοτιμία, πράγμα που θα τους επιτρέψει να αγοράσουν εγχώρια περιουσιακά στοιχεία σε πολύ χαμηλές τιμές. Και πάλι τα συμφέροντα των βορείων πλουσίων χωρών θα πανηγυρίσουν γιατί θα μπορέσουν να αποκτήσουν μεγάλα τμήματα του ελληνικού πλούτου σε εξευτελιστικές τιμές. Αν μερικοί θεωρούν ότι σήμερα το τίμημα των ιδιωτικοποιήσεων είναι ανεπαρκές και ισοδυναμεί με «ξεπούλημα», θα πρέπει να σκεφθούν πώς θα λέγεται με την επάνοδο της δραχμής όταν το τίμημα γίνει ένα μικρό κλάσμα του σημερινού.

Οι συνέπειες από την κατάρρευση της Αργεντινής το 2002 έχουν πολλές ομοιότητες με όσα περιγράφονται παραπάνω και είναι πολύ νωπές για να καμώνεται κάποιος ότι δεν τις ξέρει. Ο κίνδυνος να τις υποστούν οι Έλληνες πολίτες μεγαλώνει καθημερινά και αυτό δημιουργεί πιεστικά πολιτικά δεδομένα για την κυβέρνηση. Η χειρότερη τακτική που μπορεί να υιοθετήσει η κυβέρνηση είναι να παίρνει στα σοβαρά την αντι-ευρωπαϊκή δημαγωγία που δήθεν εκφράζει τα συμφέροντα των εργαζομένων, ενώ αυτούς ακριβώς θα πλήξει περισσότερο αν συμβεί το μοιραίο ενδεχόμενο και επικρατήσει. Η αποτυχία της δεν θα βυθίσει μόνο τη δική μας χώρα στην εξαθλίωση αλλά θα δράσει και ως μοχλός για να φρενάρει κάθε προσπάθεια μεταβολής της σημερινής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε πιο αναπτυξιακές κατευθύνσεις.

Αντίθετα, η ταχεία επίτευξη μιας συμφωνίας με τις ευρωπαϊκές αρχές μπορεί ακόμη να θέσει σε κίνηση τη σταδιακή εξομάλυνση της ελληνικής οικονομίας και το ξεπάγωμα των επενδύσεων δημιουργώντας επιτέλους νέες θέσεις εργασίας. Οι κήρυκες της εξόδου από το ευρώ θα χάσουν έτσι μια ιστορική ευκαιρία να βυθίσουν την Ελλάδα στο χάος, εξίσου απαρηγόρητοι θα είναι όμως και οι ετερόδοξοι και παράδοξοι συνοδοιπόροι τους από τον βαθύ πυρήνα του συστήματος που δηλώνουν ότι αντιμάχονται. Η χώρα όμως μπορεί σταδιακά να ορθοποδήσει έπειτα από πέντε χρόνια αποτυχημένης λιτότητας των μνημονίων και άλλους πέντε μήνες σκιαμαχίας με ιδεολογικούς ανεμόμυλους.

Ο κ. Νίκος Χριστοδουλάκης είναι καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, αντιπρόεδρος της Τράπεζας Πειραιώς, πρώην υπουργός.